

Protokoll fört vid enskild föredragning

Näringsavdelningen
Fiskeribrån, N3

Beslutande
Näringsminister
Fredrik Karlström

Föredragande
Avdelningschef
Linnéa Johansson

Justerat
Omedelbart

Nr 2

Nationell strategi för kontroll av den gemensamma fiskeripolitiken 2021-2027.

ÅLR 2021/2584

Beslut

Beslöts omfatta nationell strategi för kontroll av den gemensamma fiskeripolitiken 2021 – 2027 enligt **bilaga 1, N321E02**.

Motivering

Landskapsregeringen har deltagit i utformningen av den nationella strategin för kontroll av den gemensamma fiskeripolitiken 2021 – 2027, vilken är en del av genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska unionen.

Bakgrund

Till landskapets behörighet hör enligt självstyrelselag (1991:71) för Åland 18 § 1 mom. 10, 16, 18, 21 och 22 punkterna natur- och miljövård, friluftsliv, vattenrätt, jakt och fiske, registrering av fiskefartyg, styrning av fiskerinäringen, tillvaratagande av fiskevattens produktionsförmåga, båttrafik, farleder för den lokala sjötrafiken och näringsverksamhet.

Genom landskapslag (2015:49) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom den Europeiska unionen 2-3 §§ är landskapsregeringen behörig myndighet som avses i Europeiska unionens rättsakter för den gemensamma fiskeripolitiken till den del rättsakterna reglerar frågor som enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet samt ansvarig för kontroller.

Genom landskapslag (2015:48) om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser i rikslagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken 2 § är landskapsregeringen behörig myndighet för den allmänna verkställigheten, övervakningen och tillsynen.

NATIONELL STRATEGI FÖR KONTROLL AV DEN GEMENSAMMA FISKERIPOLITIKEN 2021–2027

Genom övervakning och rådgivning om den gemensamma fiskeripolitiken säkerställs att fiskeriaktörerna använder fiskresurserna på ett ansvarsfullt sätt. Genom ansvarsfull verksamhet tryggas en hållbar och mångsidig avkastning av fiskresurserna samt främjas mångfalden och skyddet av vattennaturen.

Föränderlig verksamhetsmiljö

Övervakningen av den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) hör till Europeiska unionens behörighet och Finland och Åland ska iaktta normer som är direkt bindande för alla medlemsländer. Bristerna i genomförandet återspeglas i Europeiska kommissionens ökade revisioner och informationsbegäranden, vilket i sin tur minskar resurserna för övervakningens kärnuppgifter.

Fiskerisektorn koncentreras, vilket leder till färre och mer professionella företag. Denna utveckling kan underlätta ordnandet av kostnadseffektiv övervakning. Utvecklingen av näringsens egna informationssystem stöder genomförandet av tillsynen över företag inom handel och förädling. Det kommer i framtiden att bli allt svårare att upprätthålla ett offentligt finansierat hamnät men också näringslivets egen utveckling torde leda till att landningen av fisk i framtiden koncentreras till allt färre hamnar. Samtidigt som koncentrationen av branschen kan främja ordnandet av kostnadseffektiv tillsyn och övervakning, är den förknippad med ökade risker. Inom den moderna tillsynen och övervakningen har identifieringen av risker och riktandet av tillsynens tyngdpunkt på objekt med hög risk en nyckelroll med tanke på en effektiv resursanvändning.

En eventuell ökning av ansvaret i tillsynen och övervakningen av fritidsfisket och i uppgifter inom andra verksamhetsområden medför nya utmaningar för tillsynsmyndigheterna. Framtiden är också förknippad med osäkerhetsfaktorer när det gäller utvecklingen av fiskemöjligheterna; förändringarna i klimatet påverkar längden på säsongen med öppet vatten, mängden stormar, artsammansättningen och fiskeområden. De samhälleliga förändringarna återspeglas i vattenanvändningen, livsstilen och värdena. Dessa trender formar också den roll som tillsynen och övervakningen av GFP spelar i framtiden.

Framtida förändringar ökar sannolikt de krav som ställs på tillsynen och övervakningen och hotar resursernas tillräcklighet i de kärnuppgifter som hör till övervakningen över GFP. Det är viktigt att utnyttja digitaliseringens och den övriga teknikens möjligheter i ett allt mer komplicerat uppgiftsfält. Tekniken blir allt lättare att tillämpa i tillsynen och övervakningen och redan i dag utnyttjas bl.a. drönare och satellitövervakning. Även i vidare bemärkelse kan tekniken och automatiseringen inom både näringslivet och förvaltningen frigöra resurser, men kräver å andra sidan nya slags resurser och kompetens.

I och med att lagstiftningen blir mer komplicerad behövs det ett rådgivande grepp vid tillsynen. Även informationens betydelse ökar. Den ökande mängden information och de ökande kommunikationskanalerna förutsätter att informationen är mer systematisk än tidigare.

Vision för kontrollen av den gemensamma fiskeripolitiken

- *Fiskeriaktörerna känner till reglerna, förstår deras betydelse och följer dem.*
- *Myndigheterna har ett fungerande system för riskanalys som identifierar de verksamheter där risken för överträdelse är hög.*
- *Tillsynen och övervakningen genomförs effektivt i ett smidigt samarbete mellan myndigheterna.*
- *Digitala verktyg och ny övervakningsteknik är tagna i bruk och etablerade.*
- *Påföljderna för överträdelse av reglerna är effektiva och påförs i rätt tid.*

Strategiska mål och centrala åtgärder

Den ledande utgångspunkten för tillsynen och övervakningen är skyldigheten att till fullo genomföra Europeiska unionens lagstiftning i Finland.

1. Tillsynen och övervakningen är systematisk och samordnad

- Ett flerårigt kontrollprogram och årsplaner utarbetas i samarbete mellan tillsynsmyndigheterna.
- Kontrollen utförs i första hand på basis av risker, men också som slumpmässiga kontroller.
- Påföljdsförfarandet analyseras och dess funktion förbättras.
- Övervakningen är jämlik och rådgivningen når alla aktörer.
- Man bereder sig på att stora landningar koncentreras till sådana hamnar som är utrustade med bra vägnings- och kontrollsystem.
- Gränsbevakningsväsendets ställning även som självständig fiskeövervakare stärks.
- Man bereder sig på att effektivisera övervakningen av den gemensamma fiskeripolitiken för fritidsfiske och fastställer olika aktörers ansvar.

2. Ett flexibelt samarbete mellan myndigheterna upprätthålls

- Planering i samarbete mellan olika myndigheter utökas både för att skapa klarhet i arbetsfördelningen och för att genomföra samarbetsinsatser.
- I havsövervakningen används i först hand Gränsbevakningens fartygskapacitet som är lämplig till operationer i både öppet hav och grunda skärgårdsområden. NTM-centralens nyanskaffning av utrustning analyseras med jämförande av kostnader och fördelar.
- Gemensamma övervakningsoperationer genomförs också med myndigheter som inte har en självständig jurisdiktion inom GFP-övervakningen.
- Samarbetet med andra länder i Östersjöområdet utvecklas, särskilt med Sverige och Estland.

3. Förbättring av kunnandet hos tillsynsmyndigheterna

- Ökning av gränsbevakningens GFP-utbildning.
- Utbildningsdagar för fiskerikontroll arrangeras varje år.
- Kommunala myndigheter för livsmedelskontroll utbildas till yrkesskickliga spårbarhetsinspektörer.
- Rekryteringar, i synnerhet till NTM-centralen, genomförs med betoning på mångsidig kompetens.

4. Den tekniska utvecklingen och digitaliseringen utnyttjas mångsidigt

- Tekniska lösningar som lämpar sig för vägning och fjärrövervakning utvecklas, pilottestas och tas i bruk så att de effektiviserar övervakningen eller minskar behovet av människoarbete.
- Elektroniska tillämpningar utvecklas för aktörernas och myndigheternas rapportering och användningen av anmälningar i pappersform överges. Aktörernas anskaffning av utrustning stöds och användarsupport ordnas för dem.
- Verktygen i tillsynen planeras, i den mån det är möjligt, så att de också främjar aktörerna.
- Rapporteringstillämpningarna och inspektionsrapporteringen reformeras i enlighet med livscykelplanen. Analysen av uppgifter och riskhanteringen effektiviserar och automatiseras samt påföljdsystemets användbarhet förbättras. De informationssystem som de nya kraven i EU-lagstiftningen förutsätter genomförs.
- För fiskeövervakarna utvecklas fungerande mobilapplikationer för att effektivisera arbetet på fältet.

5. Informationsspridningen är effektiv

- Allmänheten och beslutsfattarna informeras om den roll som övervakningen av GFP har när det gäller att trygga en hållbar användning av akvatiska resurser och säkerställa tillgången på inhemsk fisk.
- Aktörerna informeras i rätt tid om kommande ändringar i lagstiftningen.
- Information om GFP som helhet sprids och det framförs också att medlemsländernas rätt till EU-stöd förutsätter att bestämmelserna i GFP iakttas effektivt.
- Kommunikationskanalerna används mångsidigt och samordnat: bl.a. pressmeddelanden, bloggar, informations- och utbildningstillfällen, tillsynsmyndigheternas webbsidor, lokala aktionsgrupper, näringslivsorganisationer och publikationer.

Genomförande och uppföljning av strategin

Strategin genomförs genom olika tillsynsprogram och tillsynsplaner, t.ex. årsplaner för tillsynen och olika utbildnings- och kommunikationsåtgärder. Hur genomförandet av strategin framskrider följs upp separat för varje mål och åtgärd. Genomförandet av strategin utvärderas årligen i styrgruppen för övervakningen av den gemensamma fiskeripolitiken.